

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Opstaan *)

„Ik heb geen zin om op te staan”.

U hebt dat baetliedje wel eens voor de radio gehoord. De inhoud is vrij simpel, maar belangrijker was de discussie, die het even opriep.

Een dame, misschien zelf langdurig patiënte, vroeg zich in een „ingezonden” in de krant af, of de makers en zangers van dat liedje wel beseften wat voor verdriet ze opriepen bij zieken, die niet meer beter kunnen worden en die zo bittergraag zouden opstaan.

Lijnrecht daar tegenover stond de mening van een jongeman, die schreef: „U moet u maar eens beter op de hoogte stellen van de levenshouding van dergelijke zieken. Voor altijd aan hun bed gekluisterd hebben ze dat onvermijdelijke feit leren aanvaarden. Deze mensen zijn vaak moedige doorbijters”.

Weer een ander, zelf ongeneeslijk ziek, schreef: „Reken maar, dat ik geen tienerprogramma op de radio oversla en ik zing van harte mee: ik heb geen zin om op te staan. Ik kan me best voorstellen, dat er een boel jongens en meisjes zijn, die geen zin hebben om naar school te gaan. Dat had ik vroeger ook niet.”

Midden in deze discussie zou ik de Bijbel willen open leggen en Psalm 3 willen lezen.

Eén morgenlied. Een lied bij het wakker worden en opstaan dus.

Neen, 't is niet van een zieke. Er staat boven: van David, toen hij vluchtte voor zijn zoon Absalom. Er kunnen nog erger situaties zich voordoen dan ziek-zijn, b.v. als je moet vluchten voor je eigen zoon.

Uit zijn eigen stad en zijn eigen huis verdreven, op de vlucht voor Absalom, die opstond tegen zijn vader, zijn koning en zijn God, heeft David dit morgenlied gezongen.

Als U die achtergrond wéét zegt U: hoe is 't mogelijk? Luistert u maar.

O HERE, hoe talrijk zijn mijn tegenstanders; velen staan tegen mij op;

velen zeggen van mij:

Hij vindt geen hulp bij God.

Maar Gij, HERE, zijt een schild, dat mij dekt, mijn eer en die mijn hoofd opheft.

Als ik luide roep tot den HERE,

antwoordt Hij mij van zijn heiligen berg.

Ik legde mij neder en sliep;

ik ontwaakte, want de HERE schraagt mij.

Ik vrees niet voor tienduizenden van volk, die zich rondom tegen mij stellen.

Sta op, HERE, verlos mij, mijn God!

Ja, Gij hebt al mijn vijanden op de kaak geslagen,

en de tanden der goddelozen verbrijzeld.

De verlossing is van den HERE,

uw zegen zij over uw volk.

Ik heb bij de lezing van dit lied bij het opstaan in de morgenstond het woord „opstaan” benadrukt. U zult merken, dat dit

woord in deze psalm op verschillende manieren een rol speelt.

Daar is allereerst het feit, dat David opstaat van zijn veldbed.

Als er een prettige dag op je staat te wachten, is het opstaan geen kunst. En als je met een kopje thee gewekt wordt en iedereen roept je opgewekt „goede morgen” toe en je hebt echt zin in je werk, dan heb je er geen moeite mee om uit je bed te komen.

Maar 't kan ook anders. En ik stel me zo voor, dat David in zijn situatie helemaal geen zin en moed had om op te staan.

Wat zou er vandáág weer gebeuren? Welke rampen hangen hem nú weer boven 't hoofd? Dan zou je dat hoofd maar liever onder de dekens stoppen. Maar dat is natuurlijk struisvogelpolitiek. David heft zijn hoofd op en ziet om zich heen... de duizenden tegenstanders, die zich achter de opstand van Absalom geschaard hebben. Hij ziet ze als 't ware allemaal om zijn bed heen staan. Zij zijn al opgestaan... tégen hem. En zij hebben hun morgenlied al klaar. Ze begroeten hem in de morgenstond met hun spreekkoor:

hij vindt geen hulp bij God!!

Stap nu maar eens je bed uit als je durft.

Is David nu zo'n man van: ik ben niet bang! ik trek me er niets van aan! ik sla me er wel doorheen!?

Nu, luisteraars, David blijft níet in zijn bed liggen, met de dekens over zijn hoofd, hij stapt er uit, maar hoe?

Dat is nu de grote vraag: maar hoe?

Dat is ook de vraag van die discussie om dat baetliedje: ik heb geen zin om op te staan.

Er zijn zieken, die zo bittergraag zouden willen opstaan en die niet kunnen.

En er zijn gezonden, die elke morgen mogen opstaan en die niet willen.

En nu gaat het niet om dat liggen blijven of dat opstaan op zichzelf, maar het gaat om het hoe. Het gaat om de geestesgesteldheid, waarmee een gezond mens opstaat en een ziek mens in bed ligt.

Je kunt opstaan, in volslagen opstandigheid tegen God en heel de wereld; en met diezelfde opstandigheid kun je blijven liggen: ik heb geen zin om op te staan.

Je kunt jaren lang ziek zijn en in volslagen opstand tegen God en heel de wereld op bed liggen.

Maar het kan gelukkig ook anders.

Je kunt op je ziekbed wakker worden en psalm 3 zingen, sámen met alle gezonde christenmensen, die kunnen opstaan en aan hun werk gaan, waarbij ze dan ook wel eens de nodige tegenzin en tegenwerking hebben te overwinnen.

Daarom zou ik willen spreken van het wóndere geheim van Davids morgenlied. Want je vraagt je toch af hoe het mógelijk is, dat iemand in zúlke omstandigheden met zó'n psalm kan opstaan?

David kruipt niet onder de dékens, maar hij zoekt dekking achter de HERE, zijn God,

die zijn schild is. Hij mag de nieuwe dag beginnen, ook deze moeilijke dag, met een gesprek met zijn God:

als ik roep tot den HERE antwoordt Hij mij van zijn heilige berg.

Dat was de Sionsberg, waar het heiligdom stond. Hoewel David steeds verder weg vluchtte van Jeruzalem, bleef de HERE hem toch nabij. Dat maakte voor God geen verschil. Davids gebed kan Hem even goed bereiken, en Zijn antwoord komt even goed wel bij David door.

Vandáág mogen wij bidden in de verwachting van antwoord uit de hémel. Dat lijkt veel verder weg dan de heilige Sionsberg, maar de HERE is dichterbij dan U denkt. De Here Jezus is immers ten hemel gevaren.

Hij, Die neergedaald is in onze hulpeloosheid en uitzichtloosheid, is opgevaren tot God in de hemel, om de verbinding te verzorgen tussen U op uw bed en God op zijn troon.

Dat is wel het voornaamste van Davids geheim, luisteraars.

Hij kan er tegen óp, tegen hen die tegen hem opstaan, en hij kan opstaan, niet in eigen kracht, maar uit kracht van Christus' opstanding en hemelvaart.

Door de kracht van Christus' opstanding kunnen wij, gezond of ziek, opstaan tot een nieuw leven en tot elke nieuwe dag. Juist als je door ziekte niet op kunt staan is het zo heerlijk, als je kracht put uit Christus' opstanding.

En wat dan nog véerder tot Davids geheim behoort is dít:

hij legde zich neder en sliep.

Hoe bestaat het, dat David op zijn vlucht voor Absalom nog een oog dicht kan krijgen? Hij had zijn kussen nog niet geroken of hij was al weg.

Wánt: de HERE schraagt mij, zegt David.

Hoe je 's morgens op staat, hangt er zo erg van af hoe je bent ingeslapen.

Als je met een hoofd vol tobberijen maar ligt om te woelen en de slaap niet kunt te pakken krijgen, kun je de volgende morgen nooit verfrist ontwaken. Waar je mee naar bed gaat daar sta je ook weer mee op.

Nu, David kan met de HERE opstaan, omdat hij met de HERE is ingeslapen. Misschien wel met de tranen om zijn zoon Absalom nog op de wangen, maar toch ingeslapen onder de hoede van zijn trouwe God.

Omdat David met zijn God naar bed gegaan is staat hij ook met zijn God op. Als de HERE hem wakker roept: opstaan, David! — antwoordt David: sta op, HERE!

Zo alleen is het te doen.

We kunnen opstaan, wat voor moeilijke dag er ook voor ons ligt, omdat onze Here Jezus is opgestaan, — terwijl zijn vijanden nog slapen. Hij was ze net een slag vóór, op die vroege paasmorgen. En Hij blijft ze een slag voor.

Al zijn ónze vijanden nog niet van het toneel verdwenen, daar blijven we naar uitzien, want we weten, dat dat een keer zal gebeuren:

de HEER zál opstaan tot de strijd.

We leggen ons niet neer bij overmijdelijke feiten. Dáártegen blijven we met recht opstandig, met het recht van Pasen. We blij-

ven de Heer verwachten. Hij rekent een keer met zijne en onze vijanden af.

Dan zal Hij al de zijnen, die in de strijd tegen ziekte en dood het onderspit hebben moeten delven toeroepen: *opstaan!* Op de morgen der verrijzenis. Als de bazuinen Gods het laatste reveil zullen blazen: *opstaan!* want uw Heer is opgestaan tot de laatste stijfheid en leidt u binnen in zijn eeuwig vrede-rijk.

Daar zal geen zieke meer zuchten: ik heb zo'n zin om op te staan!

En geen gezonde zal dan meer zeggen: ik heb geen zin om op te staan.

Want jong en oud, zieken en gezonden,

zullen daar hand in hand huppelen van zielevreugd, in de morgenglans der eeuwigheid, waar zij hun beë verkrijgen. Want de morgenbede van psalm 3 strekt zich waarlijk uit tot de morgen der verrijzenis.

Luiseraars, de verlossing is van den **HERE**, en zijn zegen over ieder, die gezond of ziek, jong of oud, de nacht met God ingaat, om de nieuwe dag met God te beginnen. Zo vindt u hulp bij God!

C. P. Plooy.

¹⁾ Tekst van 'n radiotoespraak gehouden op 29 april 1966.

Van kwaad tot erger

Zoals onze lezers weten heb ik twee weken geleden scherpe kritiek geïfend op wat Z. in het Gereformeerd Gezinsblad schreef over mijn optreden in de vergadering van „Waarheid en Eenheid” op 19 maart j.l.

Hij had daarover namelijk aan zijn lezers o.a. het volgende gezegd. Ik citeer letterlijk.

De titel van prof. V. — De kern der zaak — beloofde veel goeds. Want de kern van de zaak verstaan „daar komt het op aan om alle valse profetie te leren verstaan, de kern van de afdwaling te zien, en de enig goede weg tot behoud te leren kennen.”

Maar „hoe groot werd de teleurstelling”.

Want „prof. Veenhof ging niet in op de neergang van het gereformeerde leven in onze tijd”.

Neen hij „sprak over het ver verleden dat kerk en volk zo onnoemelijk veel goeds gaf in Godes gunst”.

Maar hij zei daar niets goeds van, integendeel „hij viel zelfs zeer scherp uit tegen dat goed gereformeerd verleden met zijn rijkbegaafde en getrouwe leraren”.

De kern van de zaak was volgens hem „een gezonde mystieke Christus-gemeenschap”.

Prof. V. was „inzonderheid verbeterd (!) op de bekende Voetius. Die zeer scherp de gevaren van zijn tijd zag, wat blijkt uit zijn strijd tegen ded wijsgeer Cartesius met zijn verheffing der tegenover de onderwerping van het Woord Gods.”

Prof. V. waarschuwde alléén „tegen het confessionalisme alsof niet juist de verlaten van het goede, het Woord Gods volkomen onderworpen confessie ten sterkste dreigt.”

Ook werd door prof. V. getuigd „tegen het kwaad van het orthodoxisme”. Maar hij zei niet dat de „waarlijke rechtzinnigheid”, „de orthodoxie, de Schriftgetrouwe rechzinnigheid de kerk en haar leden geen kwaad doet”.

De vergadering — aldus Z. — „heeft geduldig geluisterd al kwam er daarna wel kritiek. Maar waar bleef de kern der zaak, waarmede zij nu te maken heeft?”

„De vergadering stond werkelijk verlegen. Alle (!!!) antwoord bleef uit.”

Ten slotte werd in de vergadering als uit grote nood geroepen: „maar wat moeten wij doen?”

„En toen zei prof. V.: „dat moet u zelf weten.” Maar zou hij juist niet leren, wat er wél gedaan moest worden? Hij zei nog: ik wacht af.”

Zo „liet hij zijn hoorders wachten. Zonder enige stem die van hem gevraagd en verwacht werd.”

En de conclusie van Z. requisitoir was: dit was „zeer teleurstellend in allerlei opzicht.”

Ik zeg, meen ik, geen woord te veel als ik dit een vernietigend vonnis over mijn optreden in Amersfoort noem.

Indien ik daar inderdaad zó zou hebben gesproken — en gezwezen! — als Z. schrijft zou ik aan mijn opdracht om steeds de waarheid voor te staan en de dwaling te bestrijden ontrouw zijn geworden. En het zou de plicht van de curatoren van onze Hogeschool zijn geweest mij daarover op zijn minst ernstig te onderhouden.

Maar van heel dat verhaal van Z. deugt geen zier. Het is een radicale vertekening van de werkelijkheid. Te erger omdat het verslagje dat hij als enige informatiebron te zijner beschikking had van dit alles niet alleen **niets**

zegt, maar zelfs het **tegenstelde** ervan duidelijk noemt.

Ik heb mij afgepijnd met de vraag: hoe kan het toch, hoe is het mogelijk, dat een oude broeder zo iets van zijn ook al niet meer zo jonge medebroeder kan schrijven? Maar ik durf op die vraag geen antwoord te geven.

Als br. Z. — hoe ook ten onrechte — had gemeend dat ik in Amersfoort zo ernstig was te kort geschoten, had hij dan niet even kunnen informeren, of dat verslag in Trouw wel juist was. B.v. bij het bestuur van „Waarheid en Eenheid”, of bij mij? Mag men zo'n verslagje nemen als enige „grond” over een zó zware, publieke beschuldiging. **Moet** men niet eerst informatie inwinnen als men **broederlijk** wil handelen.

De verslaggever van Trouw deed dat over één enkele passage waarvan hij meende dat die niet duidelijk was wél. En hij is een man van Trouw! Waarom doet een **broeder** zo iets niet?

In mijn artikel van twee weken geleden heb ik met een overvloed van feitenmateriaal aangetoond hoe dóór en dóór vertekend het beeld is dat Z. van de vergadering van 19 maart gaf. Ik heb er uitspraken van de voorzitter der vergadering en van de secretaris bijgevoegd. En ik vroeg mij af hoe op dit alles de reactie van het Gereformeerd Gezinsblad zou zijn.

Ik weet nu bovendien dat de redactie van meer dan één zijde met alle klem is geadviseerd om deze laster te herroepen.

de reactie van Z.

De reactie was helaas zéér zéér teleurstellend.

Ik zal hier weergeven wat het G.G. in verband met deze kwestie heeft opgemerkt.

Het eerste wat het daaromtrent publiceerde was een opmerking van Z. in zijn maandagse rubriek „Van Binnenlands Gebeuren”. Hij schreef in het no. van 2 mei onder het kopje „Ons werk” het volgende. Ik geef dat geheel en letterlijk weer.

„Wij schrijven onze artikeltjes voor de volgende week steeds in het begin der vorige, daar men onze copie gaarne reeds des donderdags ontvangt.

Nu ontvingen wij woensdagmorgen „Opbouw” met een breed artikel en felle aanval van prof. Veenhof.

Wij hopen na rustige bestudering ons antwoord de volgende maandag te kunnen publiceren. Het zal gaan over „de zaak”. De scheldpartij aan ons adres laten wij rusten, al wordt ons werk uitgescholden als het grootste gevaar, dat onze vrijgemaakte kerken thans bedreigt.

De grootste zaak en dreiging is naar onze overtuiging, dat onze kerken zullen worden overgeleverd aan de dictatuur der valse profetie en die haar drijven.

En wij hopen dus de kracht te ontvangen zulks voor de volgende week nader aan te tonen. Onze kerken op te wekken goed te leren zien wat voor haar thans de goede strijd is. Dat is ons begeren en wij vallen daartoe geen personen aan, alleen 't geen zij zeggen en doen. De smaad van mensen mag ons niet weerhouden.

De gehoorzaamheid aan 's Heeren Woord en de handhaving der op dat Woord gebouwde belijdenis is ons enigst begeren en streven.

Het oordeel is des Heeren, Die Zijn kerk beschermt en bewaart bij Zijn leer.”

Ieder die weet wat Z. en ik geschreven hebben — en lezen kan — beseft onmiddellijk dat wat Z. hier zegt niets, maar dan ook niets te maken heeft met de zaak waarover het tussen hem en mij gaat.

Dat Z. zich richt tegen de dictatuur van de valse profetie is voortreffelijk.

Ik heb mij zolang ik herinnering heb daartegen ook altijd gekeerd. En dat doe ik nóg steeds. Mijn referaat uit Amersfoort was van het begin tot het einde juist nadrukkelijk dáártegen gericht. Als het in druk verschijnt zal ieder dat kunnen controleren. Als Z. inderdaad tegen de valse profetie strijdt wil ik zelfs graag zijn bondgenoot zijn.

Maar de „zaak” waarover het nu tussen hem en mij gaat is deze, dat Z. door te schrijven zoals hij deed mijn kerkelijke en confessionele trouw verdacht maakt.

En dat hij dat doet op grond van een klein verslagje dat daarvoor niet de minste grond biedt.

Het gaat tussen Z. en mij, om het met de woorden van de Catechismus te zeggen, hierom dat hij mij lichtelijk en onverhoord heeft geoordeeld en dat hij zijns naasten — zijns **broeders** — eer en goed gerucht naar zijn vermogen niet heeft voorgestaan en bevorderd.

Ik wil er voorts op wijzen dat Z. juist in **verband met wat ik in Amersfoort zei en in Opbouw schreef** zegt dat het grootste gevaar voor onze kerken hierin is gelegen dat ze zullen worden overgeleverd aan de dictatuur van de valse profetie. Is hij soms van oordeel dat **ik** valse profetie breng of bracht, of daaraan hand- en spandiensten verleen? In ieder geval wekken zijn woorden een dergelijke suggestie!

Als Z. voorts betoogt dat zijn enig streven is de gehoorzaamheid aan Gods Woord en aan de daarop gebouwde confessie dan wil ik in verband daarmee drie dingen zeggen:

In de eerste plaats dat dat ook mijn diepste begeren is.

In de tweede plaats dat dat Woord óók zegt: spreekt eerlijk recht, hebt getrouwheid lief en beraamt niet in uw hart elkanders onheil.

En in de derde plaats dat naar het getuigenis der Schrift vooral het bedrijven van dit kwaad dé openbaring is van de afval van God en van de deformatie der kerk. Want juist **dit** kwaad is een uiting van de ergste valse profetie!

Ten slotte: inderdaad is het oordeel des Heeren. Ook ten opzichte van deze zaak. En dat weten geeft mij rust.

opmerkingen van de redactie

Een dag nadat de opmerking van Z. in het G.G. was gepubliceerd, in het nummer van 3 mei, verscheen een redactioneel artikel in dat blad waarin de aanval van Z. op mij volledig in bescherming werd genomen.

Ik wil ook over dat artikel enkele opmerkingen maken.

En ook nu zal ik weer zo veel mogelijk letterlijk citeren.

Het artikel begon zo:

Professor C. Veenhof is boos op het Gereformeerd Gezinsblad en hij verwijt ons heel erge dingen.

Niet voor het eerst. In „Opbouw” weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven, van 27 november 1964, deed hij ook al een uiterst felle aanval op ons blad, n.a.v. een hoofdartikel getiteld „Ootmoedig en kloekmoedig” dat wij in het nummer van 21 nov. hadden geschreven. Prof. Veenhof noemde ons geschrijf „schandelijk”, verweet ons „ergerlijke verknoeiing van de Schriftgegevens” en schoof ons ook voorts héél erge dingen in de schoenen.

Wij hebben die zware beschuldigingen toen met de feiten weerlegd. Wij hebben aangetoond dat op geen enkele redelijke manier in het gewraakte artikel gelezen kon worden wat prof. Veenhof er in wilde leggen.

Van die weerlegging nam prof. Veenhof niets in „Opbouw” over. Hij handhaafde zijn zeer ernstige beschuldigingen die hij met geen mogelijkheid waar kan maken.

Ik moet zeggen dat ik deze aanhef van het artikel met grote verbazing las.

Inderdaad heb ik in Opbouw van 27 nov. 1964 scherpe kritiek geleverd op een hoofdartikel in het G. Gezinsblad. En inderdaad heeft het G.G. daarop gereageerd. Maar het G.G. vermeldt niet dat ik op die „weerlegging” in een volgend nummer van Opbouw uitvoerig ben ingegaan en die met een reeks argumenten heb afgewezen!

Op deze weerlegging ging het G.G. evenwel niet meer in. Natuurlijk is het vrij dat niet te doen. Maar het heeft dan grond noch recht te pomen dat ik met geen mogelijkheid waar kon maken wat ik schreef. Wie de strijd ontloopt heeft geen recht zich tot overwinnaar daarin te proclameren.

Na deze aanhef citeert het G.G. een paar fragmenten uit mijn artikel van 22 april.

In de eerste plaats dat gedeelte waarin ik er op wees dat Z. zijn aanklacht fundeerde op een verslagje uit Trouw.

En in de tweede plaats het gedeelte waarin ik o.a. schreef dat de polemiek van Z. behoort tot dat soort waarin een karikaturale voorstelling van de opvattingen en daden van de bestredene wordt gegeven met de strekking de man die men op de korrel neemt te diskwalificeren enz.

Het artikel gaat dan zo verder:

„Men zal het met ons eens zijn: hier blijft de redactie van het Gereformeerd Gezinsblad bepaald niet buiten schot. Elders in het artikel schrijft prof. Veenhof trouwens — zonder deze bewering nader te adstrueren — dat ons blad zich herhaaldelijk schuldig maakt aan kwaad-aardige polemiek en daarmee „ondanks herhaalde waarschuwing” doorgaat. En voorts dat „dit soort polemiek een van de voornaamste oorzaken is van de ellende waarin wij momenteel verkeren.”

Het moge ons geoorloofd zijn, ons tenminste tegen deze beschuldiging te verdedigen.

En dan beginnen wij met prof. Veenhofs opmerking in het eerste citaat, dat „Opbouw” voor een paar weken nog werd gekapitteld „omdat het in Kerknieuws (!) een berichtje uit Trouw had overgenomen.”

De argeloze lezer kan licht de indruk krijgen dat het Gereformeerd Gezinsblad „Opbouw” hierover kapittelde. Dit was nu niet het geval. Het was een ander blad dat de vinger bij deze zaak legde.

In „Trouw” had een bericht gestaan, dat volgens een uitspraak van de classis Enschede iedere gereformeerde predikant vrijelijk mocht preken voor de groep rondom ds. Van de Ziel.

De redactie van het Gereformeerd Gezinsblad informeerde te bevoegder plaatse of dit bericht juist was.

Het bleek juist te zijn. Ons blad berichtte dit en gaf ook duidelijk weer, wat er nu wél was uitgesproken. Maar „Opbouw” negeerde deze mededeling waarin „Trouw” werd gecorrigeerd en nam eenvoudig het onjuiste verhaal van „Trouw” over. En daarover werd het blad toen op de vingers getikt. Niet door ons, maar door het Gereformeerd Kerkblad voor Overijssel, Gelderland en Utrecht.

Dit even terloops. Nu de eigenlijke zaak.

Allereerst moet de vraag gesteld: mag een krant commentaar leveren op verslagen van redevoeringen, vraaggesprekken en dergelijke, wanneer de commentator niet over de complete, woordelijke tekst van het gesprokene beschikt?

Het antwoord moet bevestigend luiden.

Geen journalist zou anders ooit een buitenlands overzicht kunnen schrijven. Hij moet bijna altijd werken met verslagen van redevoeringen van staatshoofden, ministers, politici enz. Over complete, woordelijke teksten beschikt hij uiterst zelden. En niet anders is het met binnenlands nieuws. Ook daarbij moet de redactie van elk blad heel vaak afgaan op samenvattingen, verslagen van het ANP of van andere journalisten. En op grond van die verslagen wordt dan ook wel commentaar op het gesprokene gegeven.

Dat doet ook „Opbouw”. Herhaaldelijk zelfs. Wij geven een paar voorbeelden.

In „Opbouw” van 15 okt. 1965 werd in de rubriek „Persschouw” een verslag uit de „Rotterdammer” overgenomen. Dat verslag was een korte samenvatting van wat op de zomervergadering van de Hervormde synode was gezegd over aanvaarding van overheidssubsidies voor de diaconale arbeid.

Op grond van deze samenvatting in de „Rotterdammer” leverde de persschouwer van „Opbouw” — wij hebben wel 'n vermoeden wie het was — scherpe en uitvoerige kritiek op de houding van de Hervormde synode in dezen.

In de zaak Van der Ziel, de zaak Van der Vliet, de zaak Laning heeft „Opbouw” de laatste weken herhaaldelijk in de rubrieken „Kerkelijk Leven” en „Persschouw” verhalen en verslagen opgenomen uit het „Nieuwsblad van het Noorden” en daar eigen commentaar op gegeven, uitgaande van de veronderstelling dat die

stukken betrouwbaar waren. Wat overigens bepaald niet in alle delen het geval was.”

Bij dit stuk wil ik de volgende opmerkingen maken.

Vooreerst deze: de lezers van Opbouw hebben zeker niet de indruk gekregen dat het **Geref. Gezinsblad** Opbouw gekapitteld heeft over de opname van het hier genoemde bericht uit Trouw. Want Opbouw heeft zelf nadrukkelijk geschreven dat het Kerkblad van Drente en Overijssel dat heeft gedaan. Het heeft de kritiek van dat Kerkblad doorgegeven en besproken. Opbouw negeerde deze kritiek allermint. Want het heeft behalve die kritiek ook het in geding zijnde officiële besluit in haar Kerknieuws afgedrukt. Zakelijk kwam wat Trouw had geschreven trouwens geheel met het officiële besluit overeen.

In de tweede plaats: In mijn verweer tegen Z. laakte ik het dat deze gretig van het verslagje van Trouw gebruik maakte om zonder verificatie daarvan een broeder op een leugenachtige en minderwaardige wijze te lijf te gaan. En dat blijf ik laken. Want de kerkelijke leiding die van Trouw uitgaat werd door het G.G., en met name door Z., meermalen fel gecritiseerd. Ik deed dat zelf ook. Ik heb meermalen geschreven dat de sympathieke moderne berichtgeving omtrent allerlei oecumenische activiteiten zoals o.a. Trouw die geeft de meest doeltreffende propaganda voor het moderne oecumenisme is. Ik heb daarvoor meermalen ernstig gewaarschuwd. Met volledige erkenning van de persoonlijke integriteit van de journalisten moet men daar steeds mee rekenen. En dat moet zeker gebeuren als het een verslag van een vereniging betreft als **Waarheid en Eenheid** en een vrijgemaakte redenaar die tegen deze stroom inroeien.

Juist omdat het G.G. deze kritiek op Trouw heeft, en het om deze vergadering ging, was het, behalve om andere redenen, volstrekt ongeoorloofd een verslag, dat er duidelijk de sporen van draagt een subjectieve, kritische impressie en niet een subjectieve weergave van het gebeurde te zijn zonder verificatie te gebruiken als grond voor een vernietigend oordeel over een broeder.

In de derde plaats: Het is zonder meer dwaas de vraag te stellen of een krant commentaar mag leveren op verslagen enz. Natuurlijk mag dat. Maar een **consciëntieus** journalist zal als hij **felle kritiek** gaat leveren zulke verslagen **altijd** controleren! De telefoon is dichtbij. Ik denk met erkentelijkheid aan de vele journalisten die, zoals ik dat zelf meermalen heb ondervonden, dat consciëntieus doen. Neen, mijn bezwaar tegen wat Z. deed was helemaal niet dat hij „een” verslag citeerde en commentariëerde! Mijn bezwaar, mijn grief was en is dat hij dit korte, subjectieve verslag uit Trouw zonder verificatie gebruikte als grond voor een zware beschuldiging! En bovenal **dat hij met dit verslag op een ergerlijke wijze knoeide door er uit te halen wat er helemaal niet in staat, ja er duidelijk door weersproken wordt!**

Ten slotte nog dit: Ik zou mijn lezers willen verzoeken het boven geciteerde stuk van de redactie van het G.G. nog eens goed te lezen.

Het is juist in verband met de kwestie die ons bezig houdt zeer belangrijk en merkwaardig.

We lezen er namelijk in dat de redactie van het G.G. in Trouw een berichtje las over een uitspraak van de classis Enschede in verband met de situatie in Groningen-Z. Nam ze dit berichtje zonder meer over? Geen sprake van. Ze vertrouwde het niet helemaal. Het stond immers in Trouw! En wat deed die redactie toen? Dat wat een consciëntieuze redactie in een dergelijk geval **altijd** moet doen: **Ze informeerde ter bevoegder plaatse of dit bericht juist was!** De telefoon is dichtbij.

Ik wil wel verklaren dat ik met verbazing en verontwaardiging deze zinnen in het bovenstaande stuk las. De redactie van het G.G. gaat nota bene informeren naar de juistheid van een berichtje in Trouw over een besluitje van een classis. Maar ze doet dat niet als het gaat om een bericht in datzelfde blad waarin naar haar oordeel een broeder getekend wordt als iemand die in feite ontrouw was aan de kerk en de confessie!

Heeft ze grif geloofd dat ik zó was als zij meende dat ik daarin voorgesteld werd?

Of heeft ze overeenkomstig goede journalistieke normen naar het eerste bericht geïnformeerd omdat het wat pro-ds. v. d. Ziel leek en naar het tweede **niet** omdat het Veenhof in dubieus licht plaatste?

Hoe dit ook zij: het G.G. gebruikte „tweeërlei weegsteen” en dat is óók vandaag nog de **HERE** een gruwel.

TE BERDE

Wij verkeren momenteel in West-Europa op maatschappelijk gebied in een situatie, die uniek genoemd mag worden in de wereldgeschiedenis.

Ik bedoel dit; al haast 20 jaar lang leven we onder een maatschappelijk bestel, dat drie kenmerken bezit:

- een vrije democratische samenleving;
- een sterk toenemende welvaart en
- een volledige werkgelegenheid.

Het unieke van deze situatie is niet het feit, dat zich één van deze kenmerken voordoet, ook niet het feit dat zich twee dezer kenmerken voordoen, maar wel het feit, dat alle drie kenmerken zich tegelijkertijd voordoen. In Rusland heeft men een sterk toenemende welvaart met een volledige werkgelegenheid, maar onder een politieke en geestelijke dictatuur. In de Verenigde Staten gaat de grote welvaart gepaard met een vrije democratische samenleving; maar dat land gaat nog steeds gebukt onder de last van meer dan een miljoen werkozen.

Het boeiende experiment in West-Europa vergt echter zijn offers.

Het offer, dat tegenwoordig het zwaarst gaat wegen heet: **inflatie**.

De nadelige gevolgen van een inflatie kunnen in het algemeen wel opgevangen worden, voorzover deze inflatie niet een bepaalde grens, die zo rond 2 % per jaar ligt, overschrijdt. Overschrijdt de inflatie wel deze grens — dat is in Nederland al 3 jaar het geval — dan zal deze inflatie ernstige effecten kunnen hebben. Het zal met name het samenspel van de hierboven genoemde kenmerken in gevaar brengen.

Inflatie heeft dit met deflatie gemeen, dat het op willekeurige wijze verandering aanbrengt in de inkomens- en vermogensverdeling tussen de diverse groepen van de bevolking. Is de inflatie groot, dan zijn deze veranderingen groot, en dan zal de wrevel in de frustratie van de gedupeerde groepen toezenden. Om het wat gechargeerd uit te drukken: het succes voor boer Koekoek en de zijnen is te wijten/danken — men kieze hier het werkwoord dat men het beste acht — aan de sterke inflatie van de laatste jaren.

Inflatie heeft de tendens om een ongunstige invloed uit te oefenen op de omvang van de particuliere besparingen. Daarmee tast inflatie tevens de bestaansbron, het aanzien en het prestige aan van een bevolkingsgroep, zonder welke een land met erg sterk groeiende economie het niet kan stellen. Daar komt bij, dat de inflatie noodlottige effecten kan hebben op de kleine zelfstandigen, die wel de lasten van een steeds stijgende kostenniveau moeten torsen, maar niet de vruchten van stijgende opbrengsten kunnen plukken.

Maar niet alleen de „middle class”, ook de arbeidersklasse en de werkgevers zullen van de sterke inflatie in economisch en in maatschappelijk opzicht de gevolgen ervaren.

Daarover graag in een volgend artikeltje.

v. O.

het slechte slot

De redactie van het G.G. ging als volgt verder:

„Trouw” gaf een verslag van een rede van prof. Veenhof. Z. oefende op grond van dit verslag critiek. Prof. Veenhof noemt dit „kwaadaardige polemiek” en nog veel meer. Hij bewijst zijn lezers de dienst, het stukje van Z. af te drukken. Hij vertelt dat Z. hier met „pure verzinsels” komt, die noch met de rede, noch met het verslag van „Trouw” kloppen. Overigens heeft prof. Veenhof dat verslag niet meer en hij weet ook niet precies meer wat er in stond, maar het zou heel iets anders zijn dan Z. er van maakte.

Nu, dan willen wij hem en onze lezers graag een dienst bewijzen door het verslag van „Trouw” hier woordelijk af te drukken.

Er stond een twekoloms kop boven: „Prof. Veenhof: kritiek op geref. leven”.

Daaronder tussen haakjes de mededeling: (Van een medewerker). En dan kwam het verslag.”

Hierna volgde het verslag van Trouw in extenso.

Ik hoef dit verslag hier niet te citeren want de maker ervan komt aanstonds zelf aan het woord om te zeggen wat er in stond.

Na het verslag volgde dit slot:

„Prof. Veenhof, heeft dit verslag wèl gelezen. Hij heeft zelfs tevoren over deze zaak nog contact gehad met de verslaggever van genoemd blad. Die man wordt door hem geprezen. Over het verslag zelf — uiteraard niet meer dan een korte weergave — uit hij geen woord van kritiek. Maar als een medewerker van het Gereformeerd Gezinsblad de vinger bij deze zaak legt, zijn geen woorden scherp genoeg om dit doen te laken en om zowel Z., als de redactie van ons blad te brandmerken.”

Ik heb lang naar het laatste deel van het redactionele artikel gekeken.

Maar begrijpen doe ik er niets van.

De zaak is immers deze:

Trouw gaf een verslag. Z. distilleerde daaruit een zware beschuldiging. Veenhof zei: die beschuldiging is vals. Hij bewees dat o.a. met letterlijke weergave van wat hij gesproken had en met de getuigenissen van de voorzitter en de secretaris van de vergadering.

Maar van wat door Veenhof zo werd gezegd om de **waarheid** ten aanzien van deze kwestie aan het licht te brengen wordt door het G.G. **niets, niets** overgenomen!

Hij krijgt om wat Z. schreef te weerleggen voor geen enkel woordje in het G.G. plaats.

Hij is door Z. veroordeeld en moet, het koste wat het koste, veroordeeld blijven. En daarom moet hem tot iedere prijs de gelegenheid om zich te verdedigen worden onthouden.

Maar terwijl Veenhof zorgvuldig uit de kolommen van het G.G. wordt weggehouden gaan die wagenwijd open voor — Trouw!

Want het G.G. meent dat wat in dat blad stond Veenhof veroordeelt. En daarom wordt het graag gebruikt. En zo staan thans het Gereformeerd Gezinsblad en Trouw stevig gearmd vóór Veenhof die zwaar is beschuldigd maar die in het „huis” van het Gezinsblad geen mond mag' opendoen om zich te verdedigen.

En dit geschiedt in het **Gereformeerd** Gezinsblad dat n.b. in de aanvang van het artikel waarin dit allemaal gezegd wordt Opbouw verweet — ten onrechte — dat het niets van het G.G. overnam!

Ik laat het oordeel over dit gedoe graag aan onze lezers over.

een onverwacht en onverdacht getuigenis

Maar de steun welke het G.G. in deze kwestie van Trouw meende te ontvangen wordt een scherpe kritiek op zijn doen.

Dat is reeds duidelijk voor iedereen die het Trouw-verslag goed leest. Want die ziet onmiddellijk dat daarin **niets, niets, niets** staat van wat Z. beweerde!

Het G.G. valt bovendien zelf in het gat dat het voor een ander groef. De stok waarop het leunt doorboort het de hand.

Dit wordt aangetoond door de man die daar ten volle over oordelen kan. Namelijk door de journalist die het Trouw-verslag maakte!

Deze journalist — K. Alb. van Dongen heeft namelijk een ingezonden stuk aan de redactie van het G.G. gezonden waarin hij de, op grond van het door hem vervaardigde verslag door Z.

„mon dieu, mon dieu, ayez pitié . . .”

*Sla ons niet met onvruchtbaarheid,
Splits ons niet verder meer . . . ten dode.
Beteugel onze zucht naar strijd
In toom van liefdes ere-code.*

*Geef licht waar wij in 't duister staan
En warmte waar het wil verkillen.
Geef dat we samen luist'ren gaan
En niet alsmat bedillen willen.*

*Verzegel onze grote mond,
Boor onze dove oren open.
Straf ons niet met een dood verbond,
Bewaar ons voor verloren dopen.*

*O dat we t'rug van 't kwade kwamen,
Of althans daarom baden . . . samen.*

Amen.

V.

J. P.

gelanceerde, beschuldiging scherp **afwijst**.

Ik wil hier nadrukkelijk zeggen dat ik deze journalist niet persoonlijk ken en dat ik op generlei wijze de hand heb gehad in het schrijven en opzenden van dit stuk.

Hier is dat „Ingezonden”.

Ik ben uw redactie dankbaar, dat zij overging tot herplaatsing van de impressie, die ik uit journalistieke collegialiteit voor het dagblad Trouw schreef over de jaarvergadering van Waarheid en Eenheid. Evenals prof. Veenhof ben ik namelijk het knipsel kwijtgeraakt, en evenals de Kamper hoogleraar was mijn eerste reactie bij het lezen van de kroniek van collega Zijlstra indertijd, dat diens weergave onmogelijk uit mijn woorden kon worden afgeleid. Een reactie-uit-het-hoofd, die ik nu gelukkig kon verifiëren. Niemand heeft immers iets aan wat ik bedoelde te schrijven als die bedoeling niet uit de tekst blijkt. Anderzijds kan het zijn waarde hebben, wanneer een schrijver zelf in het geschrevene aanwijst wat anderen over het hoofd hebben gezien.

Vooraf moet mij van het hart, dat ik het met uw redactie juist acht, dat men polemiseert aan de hand van kranteverslagen. Maar dan moet men de beperkingen van zo'n verslag wel in het oog houden, zeker wanneer het zich — zoals het mijne — duidelijk laat onderkennen als een interpreterende impressie, waarin maar twee letterlijke citaten voorkomen. Zo'n impressie is anders van aard dan een analytisch verslag of een weergave in notulen-stijl.

Daarom zal men er goed aan doen er niet uitsluitend op te bouwen. In de Rotterdammerbladen was van de rede van prof. Veenhof een geheel anders opgezet verslag te lezen, en er bestaat telefoon: mogelijkheden genoeg om het door mijn stukje gevormde beeld te verhelderen, witte vlekken in te vullen en dus niet tegen een indruk maar tegen een vrij nauwkeurige voorstelling van zaken te opponeren. De methode van collega Zijlstra acht ik als journalist van de naoorlogse generatie onjuist: wie zich zó geladen keert tegen een broeder (en trouwens ieder ander) behoort alle voorzorgen te nemen, die binnen zijn bereik zijn om die ander recht te doen.

Collega Zijlstra heeft die voorzorgen niet genomen, maar hij heeft bovendien het te geringe materiaal voor zijn aanval te oppervlakkig gelezen.

Er staat in mijn stuk nergens dat prof. Veenhof zich uitsluitend tegen het verleden keerde. Reeds in de eerste zin ervan wordt gerept van moderne stromingen. De hoogleraar was niet 'inzonderheid verbeteren' (Zijlstra) op Voetius, maar noemde — ik citeer mijzelf — "o.a. (onder andere) Voetius een dieptepunt in de reformato- rische theologie”.

Van "teleurstelling" in de vergadering heb ik niet gewaagd, maar wel schreef ik dat men 'waarschijnlijk iets anders had verwacht”.

Interessant is ook, dat waar ik schreef "Con-

fessionalisme en orthodoxisme achtte hij **overigens** een **even** dodelijk gevaar als afwijking van de belijdenis”, collega Zijlstra alleen maar noteert, dat prof. Veenhof tegen confessionalisme waarschuwt. Uit de drie woorden die ik nu vet heb laten zetten blijkt duidelijk dat prof. Veenhof méér en andere dingen heeft gezegd.

Collega Zijlstra vraagt dan: "waar bleef de kern van de zaak, waarmee zij (de vergadering) te maken heeft?”. En hij meent dat het antwoord moet zijn: "Prof. Veenhof sprak zich alleen maar weer scherp uit tegen de tucht” enzovoort. Hij vergeet te vermelden hoe de hoogleraar zich scherp uitliet over de huidige ruimte in de niet-vrijgemaakte gereformeerde kerken ("wind van leer"). Zijn opmerkingen over de tucht slaan in mijn verslag — ditmaal een letterlijk en bij de spreker gecontroleerd citaat — heel duidelijk op de ruimte die in de jaren veertig werd geweigerd. Collega Zijlstra laat de opmerking "Wat moeten we doen?" betrekking hebben op de "kern van de zaak" in plaats van op het (op dat moment aan de orde zijnde) punt van de verhouding tussen de vrijgemaakte en niet-vrijgemaakte kerken. Uit dat letterlijke citaat lijkt mij overduidelijk dat hij (een begin van) een mogelijkheid tot wijziging in die verhouding alleen mogelijk acht wanneer de "gebonden" kerken iets doen aan schorsingen en bindingen. De vergadering bestond uit leden van die kerken: het was dus hun taak: "Ik wacht af”.

Collega Zijlstra mag dat teleurstellend vinden, maar in de vergadering is het heel anders begrepen. Men stond er dan ook niet "werkelijk verlegen" en dat is uit mijn verslag ook niet op te maken.

Ik meen dat prof. Veenhof alle redenen heeft om zich verontwaardigd te betonen over de onwillende interpretatie, accentverschuiving en onzorgvuldigheid die door collega Zijlstra aan de dag is gelegd. Juist omdat het geschil, dat ik meen te bespeuren mij slechts van een afstand aangaat — u hebt mij in uw kolommen eens, naar ik hoop in gunstige zin, een objectieve buitenstaander (of zoiets) genoemd — stel ik er prijs op, mijn eigen exegese van mijn eigen woorden onder uw aandacht en die van uw lezers te brengen.

Tot zover het „Ingezonden”.

Ten slotte wil ik nog citeren wat „Waarheid en Eenheid” over de gang van zaken in verband met de laster van Z. schrijft.

Hier is het:

„In het Geref. Gezinsblad schrijft eens per week in de rubriek Van binnenlands Gebeuren de bejaarde journalist A. Zijlstra . . . Wat deze allemaal uit het verslag in Trouw van W. en E.-jaarvergadering heeft kunnen halen aan onaangenaamheden aan het adres van prof. Veenhof sloeg ons met verbluft stilzwijgen.”

Dit komt uit de kring van hen die de hele vergadering hebben meegemaakt.

„Waarheid en Eenheid” gaat dan zo verder:

Prof. Veenhof „wijdt een flinke ruimte in Op-

bouw aan weerlegging. Ook dat is verbluffend maar dan van lankmoedigheid!"

Hierbij wil ik het laten.

Z heeft mij beschuldigd op gronden die hij zelf heeft gefantaseerd.

Dit is hem van onderscheidene zijden onder het oog gebracht door te wijzen op onloochenbare feiten.

Hij handhaaft de grievende beschuldigingen nog wel met aanroeping van de Naam des Heren.

Het Gereformeerd Gezinsblad dekt hem in dit kwaad volledig.

Het weigert te doen wat iedere fatsoenlijke, humanistische krant van harte zou toestaan, namelijk het meedelen van de feiten.

Het nam niet op wat ik schreef. Het nam ook het „Ingezonden" van de heer Van Dongen niet op.

Het gaat immers maar om één ding Prof. Veenhof moet bij het vrijgemaakte volk is dis-

krediet komen en blijven.

Ik heb over deze kwestie geschreven omdat ik dat soort polemiek een ernstig kerkbederf acht, omdat het reeds enorme verwoestingen in onze kerken heeft aangericht en omdat het, als het in onze kerken mis gaat, het mis gaat vanwege de „geest" die in dit soort polemiek openbaar wordt.

Ik denk tegenwoordig dikwijls aan een woord van mr. dr. W. v. d. Bergh, gesproken in verband met het z.g. „Calvinistisch Reveil".

Dit woord namelijk: De dingen die men nastreeft zijn wel goed, maar de geest waarin en de wijze waarop men dat doet en de middelen welke men daarbij gebruikt zullen maken dat men Gods zegen verbeurt en dat die uiteindelijk wordt omgezet in een vloek.

Ik schrijf nu niet meer over deze zaak.

Mocht het G.G. er iets van laten merken dat het in deze zaak verkeerd heeft gehandeld dán zal ik dat graag hier doorgeven.

C. V.

Aantekeningen bij de kerkenordening

XVII

Recht van appel

Van een recht van appel spreekt art. 31 van de kerkenordening. Dit artikel van de kerkenordening is er een voorbeeld van dat men geen artikel zo juist en zo duidelijk formuleren kan of zij die meer willen hebben dan het artikel zegt leggen erin wat ze eruit halen willen en gaan dan hun gang alsof het artikel alles zei was ze erin gelegd hebben. Men kan bij dit artikel ook denken aan het spreekwoord: „Als men een vinger geeft is men de hele hand kwijt."

Art. 31 luidt zo:

„Zo iemand zich beklagt door de uitspraak der mindere vergadering verongelijkt te zijn, dezelve zal zich op een meerdere kerkelijke vergadering beroepen mogen; en 't gene door de meeste stemmen goedgevonden is, zal voor vast en bondig gehouden worden. Tenzij dat het bezeugen worde te strijden tegen het Woord Gods, of tegen de artikelen in deze generale synode besloten, zolang als dezelve door geen andere generale synode veranderd zijn."

Het gaat in artikel 31 over iemand. Iemand is een persoon, een man of een vrouw, geen groep van mensen, geen vereniging of organisatie, geen college, geen kerkeraad of classicale vergadering of synode. Het kan best zijn dat twee kerkeraden met elkaar overhoop liggen en dat de ene kerkeraad de ander verongelijkt maar art. 31 heeft het daar niet over en de hele kerkenordening heeft het over zulke gevallen niet. Art. 31 heeft daar niets mee te maken. Er kunnen er zijn die een geval van twist tussen twee kerkeraden willen behandelen naar analogie van art. 31, maar indien men naar analogie wil werken is het niet veilig meer nog enige afspraak te maken. Welk geval kan niet als analoog worden voorgesteld? Wie weet het einde bij een afspraak indien hij daarbij ook zich bindt voor alle analoge gevallen die zich in de toekomst voordoen? Art. 31 spreekt zo dwaas niet. Art. 31 heeft het over een broeder of zuster die zich beklagt dat hij door de uitspraak van een mindere vergadering verongelijkt is.

Art. 31 spreekt van verongelijkt zijn. Een mens wordt verongelijkt indien hem onrecht wordt aangedaan. Dat iemand onrecht wordt aangedaan is heel wat anders dan dat iemand zijn zin niet krijgt of tegen een voorstel heeft gestemd. Art. 31 spreekt van wat door de meeste stemmen goedgevonden is. 't Zou een gek geval zijn indien daardoor alle tegenstemmers verongelijkt waren. Kan het bij een stemming nooit zijn dan één van deze twee: of er is eenparigheid van stemmen, of men doet de tegenstemmers onrecht? Kan het nooit anders dan: een verzoek wordt ingewilligd, of men verongelijkt de vragers? Paulus zegt: „Ik heb niemand verongelijkt", maar hij was er verre van om iedereen gelijk te geven, of iedereen zijn zin te doen. Indien er een klacht van een broeder of zuster op een meerdere vergadering komt is het eerste wat deze vergadering moet doen dit dat deze vergadering onderzoekt of deze broeder of zuster inderdaad door de mindere vergadering is verongelijkt. Wat onrecht heeft die vergadering hem of haar aangedaan? Of is het alleen maar zo dat die klagende broeder het liever anders had en die

klagende zuster meent dat ze het beter weet dan de kerkeraad? Er zijn veel gevallen waarin het zó kan en ook wel anders, en dat anders misschien ook nog wel beter was, maar als het zó kan doet men niemand onrecht indien men het zó doet. Is er geen onrecht gedaan dan moet de klacht worden afgewezen als ongegrond.

Art. 31 spreekt van verongelijkt worden door een mindere vergadering. Een generale synode behoort niet tot de mindere vergaderingen. We weten allen hoe groot onrecht een generale synode iemand kan aandoen, maar art. 31 spreekt niet van het onrecht dat een generale synode iemand aandoet, nog minder zegt dit artikel wat men in zo'n geval moet doen. En het is wijs gedaan om voor zulk een geval geen regelingen te maken. Wat zouden regelingen dan nog baten? Wanneer een generale synode onrecht doet is de toestand in de kerken verworden en wat baten dan regelingen? Elk legt immers de regeling uit naar zijn zienswijze en legt erin wat hij eruit halen wil, of zegt dat er een noodtoestand is en de nood de wetten breekt, of trekt zich van de hele regeling niets aan.

Een particuliere synode is een mindere vergadering, een classicale vergadering ook, een kerkeraad ook. Wie meent dat hij door een particuliere synode verongelijkt is mag zich beroepen op een generale synode, wie meent dat een classicale vergadering hem heeft verongelijkt mag zich beroepen op een particuliere synode, en wie meent dat zijn kerkeraad hem onrecht doet kan met zijn klacht gaan naar de classicale vergadering.

Wie heeft de meerdere vergaderingen aangesteld tot oversten en rechters in de kerk des Heren? Niemand. Wie zou de bevoegdheid hebben om van deze vergaderingen zulke oversten en rechters te maken? Niemand dan Christus, de enige Koning van de kerk en in de kerk. Maar Hij heeft het niet gedaan. Wij weten van de instellingen van Christus niets dan uit de Schrift en daar staat er niets van in. We weten van de wil van Christus niets dan uit de Schrift. Het zou een gevaarlijke ketterij zijn indien men zou redeneren: „Het staat wel niet in de Bijbel maar het kan toch wel zijn dat de apostelen synoden of classicale vergaderingen hebben samengeroepen", en men met zulk een redenering op grond van de Schrift de meerdere vergaderingen gezag wil toekennen door God eraan gegeven. Ik heb bij de ijver om de meerdere vergaderingen op de Schrift te gronden wel eens een redenering gehoord die bedenkelijk in die richting ging. Dat zou een gevaarlijke ketterij zijn want daarmee zou men de Schrift loslaten als de enige regel des geloofs en van het leven des geloofs. We zouden Rome navolgen dat naast de Schrift heel wat heeft waaraan men zich moet onderwerpen niet minder dan aan de Schrift.

Christus heeft boven de kerkeraden geen meerdere vergaderingen aangesteld. Wanneer men eens moeite neemt om het optreden van de meerdere vergaderingen in de loop der tijden na te gaan duurt het niet lang of men vindt de eis tot gehoorzaamheid door de meerdere vergaderingen gesteld en dat soms op hoge toon. Alleen hij kan de eis tot gehoorzaamheid met recht stellen die recht heeft om te bevelen. Maar de kerken staan niet onder de bevelen van de

meerdere vergaderingen en de leden der kerken evenmin. Meerdere vergaderingen die gehoorzaamheid aan hun besluiten eisen kennen hun plaats niet. Aan zulke vergaderingen zou ik mijn zaak niet eens durven voor te leggen.

Wanneer een klagende broeder of zuster de zaak aan een meerdere vergadering voorlegt kan die meerdere vergadering nooit met enig ander recht optreden dan het recht van scheidsrechter aan wiens uitspraak beide partijen zich vrijwillig zullen houden. Als er een klacht is zijn er twee partijen, de partij die klaagt en de partij tegen wie de klacht is gericht. De scheidsrechter moet maar uitzoeken aan welke zijde het gelijk is. Indien de scheidsrechter uitspraak heeft gedaan is de zaak afgehandeld. Er zijn vele gevallen mogelijk. De ene partij heeft gelijk, geheel en al, en de andere partij heeft geheel en al ongelijk. Dat is het eenvoudigste geval. 't Kan ook voorkomen dat beide partijen wat gelijk hebben en ook beide wat ongelijk. Een meerdere vergadering die als scheidsrechter optreedt moet niet alleen alles van de zaak afweten maar ook veel wijsheid hebben. Het geval kan zich heel licht voordoen dat een meerdere vergadering te weinig van de zaak weet, ook dat het haar aan wijsheid ontbreekt, zelfs wel dat ze partijdig is en een uitspraak doet die niet naar recht is. Als men een scheidsrechter neemt moet men wel toezien wie men neemt. Het lust mij niet een poging te doen om alle gevallen op te noemen die zich kunnen voordoen want ik weet dat ik daarin niet slagen zal omdat het leven daarvoor veel te rijk is aan verscheidenheden en de mensen daarvoor veel te vaardig zijn om vonden te zoeken. Maar één ding moet men bedenken en dat is dit dat de zaak afgehandeld is wanneer de scheidsrechter heeft gesproken. Het zal wel zelden voorkomen dat de partij die in het ongelijk gesteld is nu ook van zijn ongelijk overtuigd is, maar overtuigd of niet overtuigd, zijn zaak is afgehandeld en er is geen verhaal meer op. Wat door de meeste stemmen goedgevonden is zal voor vast en bondig gehouden worden. Tegen een uitspraak in beroep nog eens weer in beroep te gaan bij een nog meerdere vergadering is niet naar art. 31 van de kerkenordening. De artikelen van Wezel 1568 wilden dat wel. Daar staat in art. 11 van hoofdstuk VIII, dat handelt over de tucht: „Indien iemand echter meent dat hem op deze wijze of op enige andere manier onrecht is aangedaan zal het hem vrijstaan van de uitspraak van de kerkeraad zich te beroepen op het oordeel van de classis en wederom van de beslissing van de classis zal hij hulpe mogen zoeken bij de synode, hoewel zulk een tegensparteling en weigering om zijn schuld te erkennen het schandmerk der hardnekkigheid niet zal kunnen ontgaan." In de kerkenordening is dat niet opgenomen, men heeft dat wijselijk weggelaten en daarentegen gezegd dat wat in een zaak van beroep in eerste instantie geoordeeld is beslissend is, dat zal vast en bondig zijn, de zaak is afgehandeld. Men kan zeggen dat zo de kwesties de wereld niet uitkomen. Dat weet ik ook wel. Maar door al maar weer beroep bij een nog meerdere vergadering toe te laten en van de generale synode een hooggerechtshof te maken waar de kwesties van het hele land worden uitgevochten, krijgt men ook de kwesties de wereld niet uit maar wordt wel de onrust en verwarring groter. De Here weet ook wel dat zo de kwesties de wereld niet uitkomen, maar toen Hij ons bij monde van Johannes inlichtte over Diotrefes, die de baas wilde spelen, heeft Hij niet gezegd: „Gaat ermee naar de classis en als dat niet helpt naar de synode." En voor zijn apostel Johannes heeft de Here geen plaatsvervanger aangewezen toen de apostelen de raad des Heren hadden uitgediend.

Art. 31 spreekt van een tenzij: „Tenzij dat het bezeugen worde te strijden tegen het Woord Gods, of tegen de artikelen in deze generale synode besloten." Ik vind dat „bezeugen worde" maar een ongelukkige uitdrukking. Alsof 't niet erg is dat een meerdere vergadering tegen Gods Woord doet indien het maar niet bezeugen wordt dat het tegen Gods Woord is. De bedoeling van de woorden zal wel geweest zijn de ontevredene te waarschuwen niet lichtvaardig te zeggen dat de uitspraak niet naar de Schrift is. En verder, wie het bewijs levert is ervan overtuigd dat de uitspraak tegen de Schrift is of tegen de kerkenordening, maar de ervaring heeft geleerd dat de partij tegen wie het bewijs gekeerd is, het bewijs even stellig afwijst. Elk houdt zijn mening vast.

Een uitspraak van een meerdere vergadering die strijdt tegen het Woord Gods of tegen de

kerkenordening is niet vast en bondig, dat spreekt vanzelf. Art. 31 zegt daar iets dat vanzelf spreekt. Wat moet men dan doen wanneer de uitspraak van de meerdere vergadering strijdt met de Schrift, of met de kerkenordening, of met beide? Dat zegt art. 31 niet en daarnaar zoekt men in heel de kerkenordening vergeefs. En dat is een verstandig zwijgen. Wat zal men nog zeggen wanneer een meerdere vergadering de kerkenordening op zij schuift of zulk een vergadering tegen de Schrift handelt? En wat regelingen zouden dan nog baten? Dan is het een tijd van verwording en moet elk zelf zijn weg maar zoeken.

Door art. 31 is een vinger gegeven maar de praktijk heeft doen zien dat men al gauw de hand kwijt was. Art. 31 spreekt van iemand, en elke vergadering, elke vereniging, elke corporatie doet alsof het recht dat aan een verongelijkte broeder of zuster is toegekend toekomt aan alles wat maar georganiseerd en niet tevrede is. Art. 31 zegt dat een broeder of zuster kan klagen bij een meerdere vergadering en dat de uitspraak van die meerdere vergadering vast en bondig zal zijn, en men maakt ervan dat niemand de uitspraak voor vast en bondig behoeft te houden en met zijn zaak naar een nog meerdere vergadering kan gaan zolang hij leeft, en men vindt het heel gewoon als iemand zo doet.

Waarom heeft men de vinger gegeven? Dat is gemakkelijk te verklaren. Allen kwamen uit de Roomse kerk en hadden nooit anders geweten dan dat men over de pastoor kon klagen bij de bisschop en over de bisschop bij de aartsbisschop en over de aartsbisschop bij de curie en de paus te Rome. Nu keerde men terug tot de eenvoud van het Evangelie, de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk, de gelovigen onder het opzicht van de opzieners der gemeente en verder niets. Verder niets? Maar als de opzieners dan eens niet regeren konden? En als de predikant eens een grote baas was? Wat dan? 't Is te begrijpen dat de mensen met zo'n lange ervaring met de Roomse geestelijken daarover zorgen hadden. De Schrift geeft geen regelt voor zulke gevallen. Men wilde toch deze bezorgden tegemoet komen en hen geruststellen en zei: „Leg uw zaak voor aan een meerdere vergadering, maar dan moet het ook uit zijn, wat daar besloten wordt zal vast en bondig zijn.”

Vast en bondig zijn! Welk een wonderlijk gebruik heeft men van deze woorden gemaakt, en dat vooral in de laatste tijd, en dat vooral onder ons. Men licht deze woorden uit art. 31, men rukt ze uit hun verband, men schernt ermee om gehoorzaamheid te eisen aan alle besluiten van alle meerdere vergaderingen indien die besluiten

maar niet strijden met de Schrift en met de kerkenordening. Indien dat waar was zouden de meerdere vergaderingen in de kerk des Heren dezelfde macht hebben als de koningen en stadhouders in de rijken dezer wereld. Leerzaam is wat Marnix van St. Aldegonde daarover schreef in 1568, in veel bewogen dagen. Het was naar aanleiding van een kerkelijk reglement van zeven en twintig artikelen waarmee de kerkeraad van de kerk van Londen was gekomen, met als gevolg grote beroering en grote twist. „Onge-lukkige artikelen” zijn ze genoemd. Marnix zegt ervan: „Het is voorwaer al even ongegrondt, ja ick en achte niet dat onder de 27 artikelen, die aldaer aengheteeckent zijn, zeven mochten bevonden worden, metter waarheit in alles overeen komende.” Een van die artikelen, het zeventiende, luidt als volgt: „De dienaren der Kerk hebben de macht en het gezag om ordi-nantiën en voorschriften te geven, en die met de andere gebruikelijke ordi-nantiën der algemene Kerk te handhaven en te beschermen tegen al wie ze veroordelen, afwijzen of overtreden.” Van dat artikel zegt Marnix: „Dat zeventiende artikel is een recht fundament der papistische tyrannie, want zo men alles moest onderhouden wat van de kerk bevolen wordt, tegen Gods Woord niet strijdende, zo waren de dienaars der kerk recht overheden en zouden alzo grote heerschappij mogen voeren als enige koningen ter wereld, aan wie men ook geen gehoorzaamheid schuldig is in wat tegen Gods Woord strijdt, en zo moesten wij nog de meeste hoop der papistische inzetten en statuten onderhouden, immers die zaken die tegen Gods Woord niet openlijk strijden, als daar zijn op zekere tijden te vasten, olie, zalving, speeksel en andere dergelijke talloze ceremoniën, waarvan de eerste oorsprong is geweest een ijver tot rechte ordening en eerbare sierlijkheid in de gemeente Gods. Derhalve dat in datzelfde artikel wordt gesproken van samenrotten, van schande of verderf, dat zijn enkel grote woorden, die de zaak niet bevestigen, alleen maar verbloeming en uitwendig opsieren, omdat men in alles aanzien moet de oorzaak der daad veel meer dan de daad zelf.”

Naar aanleiding van deze artikelen van de Londense kerkeraad kwam er grote twist in de kerk van Londen waarvan het gerucht wijd en zijd op het vasteland doordrong. Het kan zijn dat het twistvuur daar allang smeulde en deze artikelen alleen maar de brand deden uitslaan, maar indien er twistvuur smeult moet men te meer zo wijs zijn daar niet te komen met dingen die op een twistvuur werken als een blaasbalg op een kolenvuur.

K. Doornbos.

Kinderen Gods. Erfgenamen Gods, Medeërfgenen van Christus. Burgers van het vrije, hemelse Jeruzalem, de moeder van alle gelovigen.

Maar dat was de duivel niet naar de zin. En het was niet naar de zin van het Jeruzalem dat beneden is. Het ging daar in Galatie veel te vrolijk en te vrij toe naar zij meenden. Dát was veel te gemakkelijk en te eenvoudig. Zomaar geloven? Zomaar op Gods genade vertrouwen? Dat was veel te licht.

Zeker, ze wilden niet ontkennen dat Christus de Zaligmaker was. En dat geloof nodig was. Maar daaraan moest iets voorafgaan. Of bijkomen. In elk geval, alleen, maar geloven in Gods genade was niet voldoende.

Wilde men waarlijk bij Gods volk behoren? Dan moest men zich laten besnijden.

Zo werd men in Israël ingelijfd. En dan moest men de sabbat onderhouden. En dagen en feesten en maanden. En wie weet wat nog meer. Want als na de komst van Christus de wet weer wordt ingevoerd weet men wel waar men begint maar niet waar men eindigt. Want de wettische godsdienst zegt nooit: het is genoeg. Ze eist altijd meer. Er is geen haast naar slaven, nooit vrij. Hard is haar dienst en wreed het einde: de dood.

Als Paulus van deze dwaalleer hoort grijpt hij naar de pen. En schrijft deze bewogen brief. Hij is bang, dat hij zich voor niets heeft afgetobd. De gemeente is in dodelijk gevaar. Hij worstelt om haar behoud. Doorstaat om zo te zeggen weer weeten om Christus gestalte onder hen te geven. Hij hamert het er in: Christus alleen, Christus volkomen, Christus totaal. Hij is een volkomen Zaligmaker, buiten wie geen redding te zoeken of te vinden is.

„Christus heeft ons vrijgemaakt om in de vrijheid te blijven. Houdt dus stand en laat u niet weer een slavenjuk opleggen... Gij hebt met Christus gebroken, gij hebt de genade verbeurd, gij die uw gerechtigheid zoekt in de wet”.

Dat lijkt ons mogelijk wel wat kras gezegd. Was dat niet te kras? Was het dan zo erg als een heidenchristen zich liet besnijden? Of weer de sabbat hield? Of weer naar Joodse wijze kosjer ging eten? Raakte hij daarmee buiten Christus en zijn genade? Inderdaad.

Paulus is hiermee geheel in overeenstemming met het Evangelie van Christus.

Het Evangelie geeft. De wet eist.

Het Evangelie belooft. De wet dreigt.

Het Evangelie maakt levend. De wet laat in de dood.

Het Evangelie is een kracht Gods tot zaligheid.

Voor ieder, die het gelooft. Want in dat Evangelie komt Christus. En wie in Hem gelooft is behouden. En mag leven als een vrij kind van God.

Hij staat niet onder de wet, maar onder de genade.

Hij heeft de Geest van Christus en waar die Geest is daar is vrijheid.

Vrijheid van dood en duivel, zonde en hel.

Vrijheid tot een vrolijk leven onder Gods vriendelijk aangezicht.

In de loop der eeuwen hebben de christenen deze vrijheid zelden bewaard. Spoedig na de dood der apostelen is het leven naar uitwijzen van het Evangelie weer in ketenen geslagen van allerlei wettische voorschriften.

Bij de na-apostolische schrijvers is het veel meer: gij zult dit of dat; dan: gij moogt dit of dat. Men durfde de Geestelijke vrijheid niet aan.

En toen later de kerk groot en sterk werd is het er niet beter op geworden.

De traditie werd een macht en tot wet verheven.

De gelovigen werden vermaand zich te houden aan de bisschop, meer dan te blijven bij Christus.

Dat is uitgelopen op de heerschappij van kerkvorsten, die vaak de heerschappij van Christus verdrongen. Als Rome gesproken had was de zaak beslist. En die beslissing bond het leven vaak meer dan dat het vrijmaakte.

Toen kwam de tijd van de grote Reformatie, de terugkeer tot het Evangelie van de vergeving der zonden en het eeuwige leven om niet.

Luther kwam weer op voor de vrijheid van een christenmens.

Calvijn schreef prachtige dingen over de Christelijke vrijheid.

Er bloeide weer een leven van genade, door het geloof alleen, naar uitwijzen van het Evangelie alleen.

De Christelijke vrijheid

In een vorig artikel beweerde ik, dat de gemeente niet bestaat uit onmondige kinderen, maar uit vrije kinderen Gods. Die vanaf de kansel niet moeten worden betutteld. Nog minder is het geoorloofd aan de gemeente lasten op te leggen, die te zwaar zijn om te dragen. Dat is in de kerkgeschiedenis herhaaldelijk gebeurd. En ik zou niet durven zeggen, dat dit tegenwoordig niet meer plaats vindt. Met het oog daarop zou ik iets willen zeggen over de Christelijke vrijheid.

Dat is een kostelijk goed. Dat de gelovigen zich nooit moeten laten ontroven. Want het is God, die aan zijn kinderen die vrijheid heeft gegeven. En het is Christus, die hen van het slavenjuk der wet heeft verlost. En wie zich weer tot slavernij laat brengen verloochent Christus en is bezig van de genade te vervallen.

Dat heeft Paulus in de brief aan de Galaten met klem betoogd. Paulus had daar door de verkondiging van het Evangelie der genade velen getrokken uit de slavernij en gebracht tot het kindschap Gods. Buiten Christus is er alleen maar onvrijheid. Heidenen hebben ook hun goden en ze proberen die gunstig te stemmen door offers en gebeden en ceremoniën. Ze hebben er soms alles voor over om met hun goden in het reine te komen. Maar dat gelukt niet. Alle heidense godsdiensten zijn wettisch. De goden geven niet, maar eisen. Ze zijn geen vaders voor hun aanhangers, maar heren die door hun slaven gediend willen worden. Maar hoeveel men ook aan de goden offerde, nooit werd men vrij van slaafse angst. Nooit wist men of men wel

genoeg gegeven had om de grillige goden gunstig te stemmen. Soms offerde men z'n kinderen! Of het beste uit de stal en het kostelijkste van het land. Men kastijde zichzelf tot bloedens toe. Maar het resultaat was angst zoals een slaaf heeft voor een harde meester.

Aan zulke mensen heeft de apostel het lieflijke Evangelie verkondigd. Hij heeft hun gepredikt de barmhartige God en Vader van Jezus Christus. Hij heeft verteld van de Here Jezus, die zijn bloed gaf tot een verzoening van alle zonden. Hij heeft hun verkondigd, dat God de zondige mensenwereld heeft liefgehad. Dat Hij geen lust heeft aan de dood van zondaars, maar daarin dat zij leven. En dat Hij als bewijs van zijn onbegrijpelijke liefde zijn eigen Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft het leven zou hebben.

De Vader van onze Here Jezus begint niet met te eisen, maar met te geven.

Hij geeft Zichzelf in Jezus Christus.

Hij stelt geen enkele voorwaarde, waaraan door de mens eerst moet voldaan worden, eer hij Gods genade mag aanvaarden.

Hij schenkt zijn gunst gratis. Aan goddelozen, in zonde ontvangen en geboren.

Hij geeft het leven aan mensen, die midden in de dood liggen.

Hij zoekt wat verloren is, geneest wat ziek is, bevrijdt wat gevangen is, maakt levend wat dood is, verlost wat in zichzelf reddeloos verloren is.

En alle Galaten, die dit heilrijk woord hebben geloofd, werden vrij van angst en slaafse vrees. Ze werden gepromoveerd van slaven tot kinderen.

Maar de na-reformatoren bleven in de vrijheid niet staan.

Theologen hebben leringen bedacht, die vaak boven de Schrift uitgingen. En kerkvorsten konden het niet laten door allerlei voorschriften de vrijheid der gelovigen te beknotten. En het volk had het graag zo.

Laten we maar niet denken, dat wij vanzelf wel staan in de vrijheid, waarmee Christus ons vrijgemaakt heeft.

Die vrijheid is een gave, maar ook een opgave. Steeds weer is er het gevaar van gangbare meningen, die tot wet verheven worden. Het is niet best als niemand daarvan durft afwijken.

Ware vrijheid kan niet bestaan als allen gelijk moeten denken.

Dat komt er op neer, dat één theoloog of één blad of één leider aller denken beheerst. Dan heerst Christus niet door zijn Geest en Woord tot ware vrijheid. Die kan alleen bestaan „in Christus”.

Bij alle eenheid in Hem mag er grote verscheidenheid zijn onder de gelovigen. Die was er in de tijd der apostelen; Johannes was anders dan Paulus en Petrus dan Jakobus. Ze lieten elkan- der vrijheid. Maar ze bleven één in de Here. Ware vrijheid kan alleen bestaan bij verscheidenheid.

H. J. Jager

De ambten in Christus' kerk

(I)

In discussie

We willen in enkele artikelen graag een paar opmerkingen maken over de ambten in de kerk van Christus. Daar is, dunkt ons, wel enige reden voor in de huidige situatie. Want het ambt is onder ons „in discussie” — om eens een modewoord te gebruiken.

Zien we wel, dan is het vooral prof. dr. K. J. Popma, die in dit opzicht de tongen heeft losgemaakt en de pennen in beweging gebracht. En dat vooral door de boeken „Levensbeschouwing”, met het pretenteloze onderschrift „Opmerkingen naar aanleiding van de Heidelbergse Catechismus”, waarvan thans reeds zes delen zijn verschenen.¹⁾

Wie de summere registers op deze delen naslaat, komt herhaaldelijk het woord „ambt” tegen en als hij de aangewezen bladzijde dan leest, ziet hij dat prof. Popma telkens spreekt ook over het kerkelijke ambt, over het „bijzondere ambt”, en dit meermalen in verband met de kerkelijke organisatie en de „verjuridicering” van de kerk.

Enige verwarring

Intussen moet wel van enige verwarring gesproken worden.

De mening heeft postgevat, dat prof. Popma van het bijzondere kerkelijke ambt in het geheel niet weten wil. In verband met de beschouwingen van deze hoogleraar schrijft een andere hoogleraar — prof. J. Kamphuis — in Verkenningen I, pag. 104:

„Want ten fundamentele blijkt de kritiek zich juist tegen het ambt en tegen het gezag van het ambt te richten”. Men zie ook de tabel op pag. 107 van dit werk.

Prof. Kamphuis acht hier belangrijke zaken in geding. We lezen van hem op pag. 108:

„De keuze is noodzakelijk en heilzaam. En daarom, christenmensen, verbergt de noodzaak van de consequentie, de radicale keuze niet onder de watten van uw lust tot wat ge geneigd zijt te noemen eensgezindheid...”

Deze oproep is ernstig genoeg.

De zaak, door prof. Kamphuis genoemd, mag dus wel onze aandacht hebben.

Intussen, prof. Popma ontkent, dat hij van het bijzonder ambt niet weten wil. In zijn brochure „Schisma en oecumene” schrijft hij op blz. 28:

„In diverse bladen is beweerd, dat schrijver dezes in zijn publicaties geleerd zou hebben, dat het bijzonder ambt af te wijzen is. Dat is onwaar. Wij hebben de vraag gesteld — en daarop nooit van wie dan ook enig antwoord gekregen — wat de betekenis is van de term „bijzonder kerkelijk ambt”, en langs welke weg dit ambt zodanig gehanteerd kan worden, dat het ambt aller gelovigen niet in het gedrang komt.”

Van belang is ook wat hij op pag. 50 van deze brochure schrijft aan het adres van ds. G. van Teylingen. Deze heeft in zijn „Tussentijdse balans”, die zeer de aandacht heeft getrokken, m.h.o. op prof. Popma opgemerkt: „Kerkrecht is voor hem een onding en bijzondere ambten verdrukken alleen maar het ambt der gelovigen”.

Het eerste in deze kenschetsing van Ds. Van Teylingen ontkent prof. Popma niet, maar tegen het tweede heeft hij bezwaren. Ten aanzien van het bijzonder ambt heeft hij alleen maar vragen gesteld, zo zegt hij. Vragen als: Wat is nu precies dat bijzonder kerkelijk ambt?

Nu krijgen we bij Popma zeker meermalen de

indruk, dat hij wel van het bijzonder kerkelijk ambt wil spreken (o.a. dl II, 222, III, 70, 231).

Maar anderzijds moet gezegd worden, dat hij wel wat méér doet dan er alleen maar vragen over stellen. Ik denk aan een passage, die te vinden is in dl V, pag. 274/75, waar we onder meer lezen:

„Het „bijzonder” kerkelijk ambt van predikant wordt wel eens „het wondere ambt” genoemd, maar u heeft er geen idee van hoe wonderlijk het wel is: het heeft n.l. een zo sprekend ideologische en ideolatrisc basis, dat het ons niet moet verbazen dat door deze constructie de gemeente ernstig beschadigd wordt. Sommigen ervaren de preek als een aanranding”. Even verder: „...gaan we er vanuit, dat elk Christen door zijn Christen-zijn vanzelf een verkondiger is. Hij behoeft daartoe niet aangesteld, beroepen of bevestigd te worden; dat lijkt zelfs minder wenselijk. Hij is al geroepen door God in Zijn Woord. En dan heeft hij het maar te doen, talent of geen talent. Predikanten die als dragers van een bijzonder ambt moeten dienen, krijgen daardoor een last opgelegd die geen mens dragen kan.”

Dit liegt er niet om.

Toch heeft prof. Popma zich niet bij de Pinkstergemeente gevoegd, toen hij brak met de synodale gemeenschap.

Niet is enigszins moeilijk hier een zuivere balans op te maken.

Wanneer Van Teylingen in zijn reeds genoemde „Tussentijdse balans”, pag. 22 opmerkt:

„Met de kerk als instituut met haar bijzondere ambten ligt Popma overhoop”, dan schiet hij wel in de roos, evenals wanneer hij er aan toevoegt, dat daarin stellig ook een reactie op kerkelijke ervaringen zit. Het woordje „ook” is hier echter onmisbaar. Want Popma wordt niet enkel gedreven door reactionaire motieven.

Hierover echter later.

Eerst willen we wijzen op nog een opmerking van Van Teylingen, op dezelfde bladzijde te vinden. Het is de volgende: „dat Popma met het bovenstaande onmogelijk zijn laatste woord over de kerk kan gezegd hebben, omdat zijn Schriftonderzoek tot nog toe Bijbelgedeelten die op dit punt van hoog belang zijn, niet heeft verwerkt”.

Ook dit is van Van Teylingen een schot in de roos.

Over een vreemde vraag op huisbezoek (a)

Wanneer ik de eer had dominee te zijn in Utrecht-Centrum, dan ging ik vast met één der wijkouderlingen op huisbezoek bij prof. Popma.²⁾ Want ik ben het met ds. C. Vonke eens, dat een predikant met de ouderlingen huisbezoek heeft te doen, uiteraard zoveel als mogelijk is.

Dan zou vermoedelijk prof. Popma de hem bezoekende ouderling en mij de vraag stellen: „Wat is nu precies dat bijzonder kerkelijk ambt?” en ook die andere: „En wat is de betrekking tussen het bijzonder kerkelijk ambt en het ambt aller gelovigen. Is misschien het kerkelijk ambt in tweeën gesplitst, in het ambt aller gelovigen en het bijzonder kerkelijk ambt?”

Tenminste, in zijn genoemde brochure deelt Popma mee dat hij deze en dergelijke vragen niet maar in zijn boek heeft gesteld, maar ook meer dan eens aan zijn wijkouderlingen (pag. 50).

Het ging prof. Popma bij deze vragen o.m. ook hierom speciaal, wat de betekenis is van de term „bijzonder kerkelijk ambt”, zie pag. 28.

Zelf deelt hij mee op zijn vragen van wie dan ook nooit enig antwoord te hebben gekregen. Vandaar zijn herhaaldelijk vragen: „meer dan eens”, pag. 50. Wij zouden bij hem op huisbezoek deze vragen dus ook wel voorgelegd krijgen. Ze intrigeren hem blijkbaar sterk.

En we zouden in dit geval niet met het antwoord verlegen zijn.

Allereerst niet wat betreft de vraag: wat de betekenis is van de term „bijzonder kerkelijk ambt”.

We zouden daarmee evenmin verlegen zijn, als wanneer we bij een hoogleraar in de natuurkunde op bezoek waren en ons door de goede man een vraag voorgelegd kregen in verband met laat ons zeggen de relativiteitstheorie van Einstein. We zouden dan antwoorden: „Geachte professor, uw vraag valt buiten het bestek van dit ons huisbezoek. Ze hoort thuis op de Universiteit, niet „in de kerk”. Dat zou de betrokken hoogleraar in de natuurkunde zelf ook wel weten. Daarom zou hij natuurlijk zulk een vraag niet stellen. Ons voorbeeld is dus fictief. Maar toch niet ondienstig. Want de wijsheid, die de hoogleraar in de natuurkunde wél zou betrachten: op huisbezoek geen vragen uit het gebied van de wetenschap stellen, betracht de hoogleraar in de filosofie, prof. Popma, niet.

Want hij vraagt — op huisbezoek — naar de betekenis van de term „bijzonder kerkelijk ambt”.

Maar dat is als zodanig geen **kerkelijke** term, die op het terrein van de kerk thuis hoort. Ze komt in de Heilige Schrift niet voor. Ze is ook in de belijdenisgeschriften niet te vinden. Men zoekt haar ook tevergeefs in het formulier om de Dienaren des Woords te bevestigen. Daarin wordt wel gesproken van een „bijzondere genade”, waardoor God de dienst van mensen gebruikt om een gemeente te roepen en te vergaderen ten eeuwigen leven! Even anders staat het met het formulier ter bevestiging van ouderlingen en diakenen. Van de ouderlingen in de apostolische kerk, „die niet in het woord arbeiden, en nochtans mede in de gemeenten dienden”, wordt gezegd, dat zij „een bijzonder ambt” droegen. Maar hier heeft deze uitdrukking niet een algemeen technische zin. Zij wordt hier niet gehanteerd als een vaste term. De bedoeling is slechts om aan te geven, dat deze regeer-ouderlingen een aparte dienst hadden, onderscheiden van die van de Dienaren des Woords. Dat blijkt duidelijk uit wat volgt: „want Paulus, gesproken hebbende van het leerambt, en ook van het ambt der uitlegging van diakenschap, spreekt daarna van dezen dienst (der regeer-ouderlingen, G. J.) afzonderlijk, zeggende: die een voorstander is, dat hij zulks doe in naarstigheid”.

De uitdrukking in dit formulier: een bijzonder ambt, wil hier dus helemaal niet zeggen, dat er in de kerk naast het algemene ambt der gelovigen ook bijzondere kerkelijke ambten zijn, maar wil enkel het ambt der regeer-ouderlingen onderscheiden van het leer-ambt van de Dienaren des Woords.

De term „bijzonder kerkelijk ambt”, zoals prof. Popma daarover spreekt en vragen stelt, komt dus ook niet in dit formulier voor. Zij is niet te vinden in de Schrift, noch in de belijdenisgeschriften, noch in de formulieren der kerk.

Zij is wel te vinden in theologische geschriften en wordt gehanteerd in de dogmatiek, de poimeniek, het kerkrecht als onderdelen van de theologische wetenschap.

Daarom hoort de vraag van prof. Popma op huisbezoek niet te worden gesteld.

Dat zou ik hem rustig antwoorden.

Want op huisbezoek zijn geen theologische kwesties aan de orde, evenmin als natuurkundige. Daar heeft men niet over theologische termen en formuleringen te handelen.

En het is prof. Popma wel een beetje kwalijk te nemen, dat hij als man van wetenschap dit niet door heeft en eenvoudige ouderlingen — het woord „eenvoudig” wordt hier zonder enige disqualificatie gebruikt! — maar wat in de war brengt en hen van hun eigenlijke taak op huisbezoek afhoudt.

We gaan D.V. de volgende week verder.

G. Janssen.

¹⁾ Deze artikelen werden geruime tijd geleden geschreven. Het zevende en laatste deel van „Levensbeschouwing” is inmiddels verschenen, en bevat uitvoerige registers.

²⁾ Zie noot 1. Prof. Popma was lid van bedoelde kerk, toen deze artikelen werden geschreven.

INGEZONDEN

Mededeling Reünistenorganisatie V.G.S.G. "Hendrik de Cock"

1. De Reünistenorganisatie van de Vereniging van Gereformeerde Studenten te Groningen "Hendrik de Cock" stelt zich blijkens haar program mede ten dienste van het gereformeerd studentenleven. Dientengevolge ziet zij het onder meer als haar taak te bevorderen dat de gereformeerde student in zijn studietijd de gemeenschap der heiligen blijft beoefenen - ook in organisatorisch verband.

2. Zij acht het in de huidige situatie niet verantwoord dat zij, die gaan studeren aan de Rijksuniversiteit te Groningen, zich aansluiten bij één der bestaande studentenorganisaties alvorens zich over deze organisaties uitvoerig te hebben laten voorlichten door kerkleden die ter zake op de hoogte zijn.

3. Zij heeft de volgende personen, allen leden van de Reünistenorganisatie, bereid gevonden de aankomende studenten van advies te dienen betreffende een verantwoorde organisatiekeuze:

te Groningen (05900):

drs. J. van Dijken, Paulus Potterstr. 17 (33654)

drs. mr. W. Nieboer, v. Royenlaan 91 (50555)

drs. T. Schaafsma, Paterswoldseweg 576 (32126)

ds. W. G. de Vries, Groenendaal 47 (53518)

drs. K. Wezeman, Vondellaan 210

te Den Helder (02230):

drs. L. B. Ubbens-van der Hoogt

dr. D. R. Ubbens, Singel 117 (2900)

FIDES QUADRAT INTELLECTUM

De Senaat van het Corpus Studiosorum in Academia Campensi "Fides Quadrata Intellectum" is 28 april jl. in de volgende samenstelling geïnstalleerd:

G. R. Wielenga, Praetor;

H. J. J. Feenstra, Ab-actis;

J. Kruidhof, Quaestor;

J. Horsman, Assessor I;

M. Mellema, Assessor II.

Het Ab-actiaat is gevestigd: Vloeddijk 144, Kampen; met ingang van 1 juni a.s.: Koornmarkt 10, Kampen; vakantie-adres: Johan Jongkindstraat 53, Amsterdam.

PERSSCHOUW

Afscheiding in Zuid-India

In "De Wekker" schreef ds. Maris over de Afscheiding die in Zuid-India heeft plaats gevonden, in de staat Kerala.

Hij schreef het volgende:

In 1947 werd de Kerk van Zuid-India gevormd, als gevolg van een samensmelting van vier bestaande groepen, te weten, Anglikanen, Methodisten, Congregationalisten en Presbyterianen. Dit zijn alle planten van Engelse bodem, kennelijk ontstaan uit de arbeid van Engelse zendelingen, vooral in de vorige eeuw.

De samenvoeging van deze vier groepen tot de ene kerk van Zuid-India is telkens en telkens weer aan de andere kerken in heel de wereld ten voorbeeld gesteld: dit was nog eens echt oecumenisch; zo moest het toch overal kunnen! Voor het noorden van India is een soortgelijke vereniging in voorbereiding.

Aanvankelijk hoorde men niet zoveel over deze eenheidskerk, afgedacht van de prijzende berichten van de zijde van haar leiders. De laatste jaren kwamen er echter steeds meer verhalen van kerken die zich in de nieuwe toestand niet konden vinden. Zij trokken er zich uit terug en vormden een groep van „bijbelgelovige kerken van Zuid-India". De lijm begon los te laten.

Nu is er onlangs weer een vrij aanzienlijke groep uitgetreden. Zij behoorden oorspronkelijk tot de Anglikaanse kerk, de kerk van Engeland dus, zoals zij in de tijd van de Reformatie brak met Rome. Veel bijzonderheden over de vóór-geschiedenis zijn nog niet bekend, maar blijkbaar hadden de nu uitgetreden al een jaar geleden hun bezwaren kenbaar gemaakt. De ontvangst van dit schrijven, met vele bijbevoegde stukken, werd bevestigd, doch daar bleef het bij. Later werd een bezoek aan India gebracht door de secretaris van het Engelse zendingsgenootschap, waaruit de Anglikaanse kerk in India was voortgekomen. Met grote moeite werd de bezwaarden eindelijk een onderzoek met hem toegestaan. Hij beloofde een commissie van onderzoek, maar men hoorde er niet meer van. Herhaaldelijke verzoeken bleven zonder gevolg. En zo zagen deze mensen ten slotte geen andere uitweg dan zich los te maken uit de verenigde kerk. Dit besluit werd genomen op 6 februari 1966. Nu kwam er opeens bericht dat een commissie was benoemd, en aartsbisschop Ramsey, de leider van de Anglikaanse kerk in heel de wereld, zond een speciale afgezant naar Kerala om te trachten, een verzoening tot stand te brengen.

Maar de afscheiding was intussen een feit geworden en het ziet er niet naar uit dat de breuk zal worden geheeld. De 80.000 uitgetreden gaan een onafhankelijke Anglikaanse kerk vormen, die dus niet onder het oppertoezicht van aartsbisschop Ramsey staat. Deze is een van de zes presidenten van de Wereldraad van Kerken en een groot voorstander van toenadering en uiteindelijke hereniging met de Rooms-Katholieke Kerk.

Hoewel de bijzonderheden over de bezwaren van de afgescheiden groep nog niet bekend zijn, schijnen ze het geenszins eens te zijn met het soort van oecumeniteit die hier bedreven wordt. Maar wij krijgen de indruk dat de leiding van de kerk van Zuid-India bij een vooruitstrevende, oecumenisch-gezinde minderheid berustte, die weinig of geen aandacht had voor de stem van het volk.

Nu de „kogel door de kerk" is, blijkt trouwens bitter weinig van oecumenische verdraagzaamheid. De afgescheidenen worden op alle manier tegengestaan. Evenals in 1961 de mensen van de Thomaskerk, wordt ook aan hen zelfs het gebruik van de begraafplaatsen ontzegd. Hun bezittingen (kerkgebouwen enz.) zullen ze wel kwijt zijn, want die zijn in 1947 allemaal op naam gekomen van de Verenigde Kerk. En deze 80.000 behoren tot de laagste kasten. Dit betekent dat ze straatarm zijn. Desondanks hebben ze deze stap genomen en direkt aansluiting gezocht bij de I.C.C.C.

Begin mei hoop ik in Kerala te zijn. Juist in het gebied van de grootste armoede is ook de kerkstrijd ontbrand. Zowel de Evangelische Thomaskerk als deze nieuwe groep heeft recht op onze steun. Allereerst voor de wederopbouw van hun kerkelijk leven en, zoveel nodig, ook in de vorm van levensmiddelen. We hopen de mogelijkheden zorgvuldig te onderzoeken. De collecten, door Deputaten Bijzondere Noden gevraagd, bedoelen vooral deze mensen te helpen. Ook andere kerken doen mee. De Geref. Gem. hebben reeds f 51.000,— aan collecten en giften ter beschikking gesteld. En wij wachten met vertrouwen af wat er verder nog komt.

Het is een verheugend verschijnsel dat steeds meer kerken en christenen er oog voor krijgen dat in de wereld van de Wereldraad van Kerken op soms ontstellende wijze het Evangelie van Jezus Christus wordt ontkracht of zelfs geloofchend.

C. V.

KERKNIEUWS

Beroepen te Uithuizen: O. J. Douma te Overschie; te Leerdam: C. J. Smelik te Bunschoten; te Rotterdam-Charlois: B. Wesseling te Smilde en Diever.

Tweetal te Bergentheim (2e pred.plaats): M. Brandes te Meppel en O. J. Douma te Overschie.

Bedankt voor IJsselmonde: M. Heemskerk te Zevenbergen.

Evangelisatie. De jaarvergadering en het Congres van het Verband van evangelische commissies zullen dit jaar D.V. worden gehouden op woensdag 15 juni te Amersfoort in de Martuskerk, Copernicusstraat.

Ds. J. A. v. d. Velden, missionair-predikant van de kerk van Enschede-Noord moet repatriëren in verband met het ondergaan van een operatie aan nierstenen.

„Afscheiding" te Utrecht-C.

In de pers circuleerde het volgende bericht: Evenals te Kampen heeft thans ook te Utrecht-C. een aantal broeders en zusters zich losgemaakt van de plaatselijke kerk.

Er waren reeds sedert lange tijd moeiten met de kerkeraad, waarbij het ging over art. 30 N.G.B. en Zondag 31 H.C.

Bedoelde broeders en zusters menen nu dat op grond van de art. 27 t/m 29 N.G.B. vrijmaking geboden is. De zusterkerken waarmee men verbonden wil blijven, ontvingen uitvoerige inlichtingen via de scriba van deze gemeente, E. H. Chardon, Detmoldstraat 86, Utrecht (tel. 030-81093).

De samenkomsten worden zondags gehouden in het gebouw Hamburgerstraat 23."

De kerkeraad van de Geref. Kerk van Utrecht-N.W. reageerde hierop met het volgende commentaar:

Naar aanleiding van ons bericht in de krant van j.l. donderdag verstrekte de kerkeraad van Utrecht-C. ons het volgende commentaar:

„Er waren reeds sedert lange tijd moeiten — inderdaad, maar niet „met de kerkeraad" zoals Uw informatie luidde; wel heeft de kerkeraad jarenlang grote moeite gehad met een broeder ouderling, om hem zover te brengen, dat hij, wanneer hij meende bezwaren te hebben tegen de leer van één van zijn mede-ambtsdragers, die op een christelijke en broederlijke wijze en gefundeerd op de H. Schrift indiende.

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF,
Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

J. Bosch, Engelenbergstr. 4, Kampen

Geref. Persvereniging „Opbouw":

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenbergen

Slotlaan 220, Zeist

Abonnementprijs

f 12.— per jaar (bij vooruitbetaling)

Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm

Familieberichten 15 ct. per mm

BETALING ABONNEMENTSGELDEN OPBOUW

Met 1 april begon de nieuwe jaargang van Opbouw.

Mogen we de lezers die per halfjaar betalen verzoeken hun abonnementsgelden te gireren op postrekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met bijvermelding voor Opbouw. Ten overvloede vermelden we nog even de prijs.

Voor een geheel jaar f 12.—

voor een half jaar f 6.—

Studenten betalen f 8.—

voor een geheel jaar

Buitenland f 15.—

Australië per luchtpost f 40.—

Andere landen per luchtpost f 25.—

Mogen we op Uw medewerking rekenen?
Hartelijk dank!

De administratie

Naar dit advies, eerst van de kerkeraad en naderhand ook van de classis Utrecht-Breukelen, heeft deze broeder helaas niet willen luisteren en handelen; wel handhaafde hij ettelijke onbewezen beschuldigingen. Deze zondige houding culmineerde in een radicale breuk met de kerk te Utrecht-C., wat door deze broeder is genoemd: een vlieden van de valse kerk, van de valse leer en van de valse herders, m.a.w. een „vrijmaking" die echter niets anders is dan een schrikkelijke caricatuur van wat de HEERE onze Kerken genadig heeft geschonken in de veertiger jaren. Deze broeder heeft de gemeente opgeroepen hem te volgen op dit heilloze pad van eigenwilligheid en verblindheid; heeft diensten belegd, waarin hij zelf voorgaat; het (gelukkig) slechts kleine groepje van vier gezinnen dat hem volgt, heeft direkt naast hem een tweede „ouderling" gekozen, die de daarop volgende zondag door hem in het ambt is bevestigd.

Dat gaat allemaal maar zo!

Nameloos triest zulk kerkje spelen. Voor deze dwalende broeders en zusters kan alleen maar gebeden worden, dat de HEERE hun ogen opene voor dit grote kwaad van kerkelijke revolutie en scheurmakerij, waardoor de H. Geest smarten worden aangedaan.

Het is de kerkeraad bekend, dat deze broeders, die n.b. zelf pretenderen te zijn „de raad van de Geref. Kerk te Utrecht-C." over Christus' Kerk in Utrecht-C. een lawine van beschuldigingen uitstorten, waarin de waarheid op schromelijke wijze wordt verkracht en bij gevolg de feitelijke situatie op schier onherkenbare wijze wordt vertekend, en dat dit alles o.a. op alle kerkeraadstafels in den lande wordt gedeponeerd.

De „inlichtingen" die door deze broeders „op verzoek" aan belanghebbenden worden toegezonden bij wijze van „uitvoerig documentatiemateriaal" zijn de kerkeraad wat de zakelijke inhoud betreft maar al te zeer bekend als zijnde één groot rookgordijn, waartegen alleen maar te waarschuwen is.

Het is de kerkeraad onmogelijk om alle beweringen van bedoelde broeders publiek te weerspreken; overigens is het ook hier de plaats niet, om in te gaan op de materie van datgene, waarmede de kerkeraad jarenlang is vermoeid en opgehouden. Hier moge worden volstaan met de broederlijke opwekking aan allen die met ons samenleven om te waken tegen het lichtelijk en onverhoord oordelen en helpen veroordelen, wat volgens onze belijdenis (zondag 43) moet worden aangemerkt als „n eigen werk des duivels".

Laten wij zijn aanvallen op Christus' Kerk vandaag niet onderschatten; hij is een meester op vele wapens en hij weet, dat hij nog maar een kleine tijd heeft.

Wij zullen hem slechts dan weerstaan, „wanneer wij de waarheid en de vrede liefhebben".

ADRESSEN

Treebeek: H. Bakker, Terborchstraat 21, Brunssum; Ds. J. Keuning, Bredestraat 28, Nijmegen, telef. 08800-22105.